

Beslutningsforslag nr. B 155. Fremsat den 22. april 2003 af Nicolai Wammen (S), Svend Auken (S), Inger Bierbaum (S), Pernille Blach Hansen (S), Torben Hansen (S) og Helge Mortensen (S)

Forslag til folketingsbeslutning

om klassificering og udfasning af og forbud mod farlige stoffer samt om styrkelse af informationsindsatsen

Folketinget opfordrer regeringen til at lægge en mere offensiv linje i forhold til klassificering og udfasning af og forbud mod farlige stoffer samt til at styrke informationsindsatsen vedrørende farlige stoffer.

Derfor opfordres regeringen til:

1. At arbejde for etableringen af et EU-regelsæt, der stiller krav om, at der for alle kemiske stoffer – såvel nye som gamle – skal foreligge oplysninger om farlighed inden for 5 år. Ansvar for fremskaffelse af sådanne oplysninger skal påhvile producenten. Hvis ikke oplysninger foreligger, skal stoffet ikke kunne markedsføres.
2. At arbejde for, at computerberegninger anerkendes som en gyldig metode til at vurdere et stofs farlighed.
3. At fremsætte forslag på nordisk og EU-plan om, at svane- og blomstmærkede produkter ikke må indeholde farlige stoffer, herunder stoffer med hormonforstyrrende og/eller særlig allergifremkaldende effekter, samt sikre, at produkter indeholdende stoffer, som er optaget på Miljøstyrelsens liste over uønskede stoffer, mærkes med advarselstegnelse.

Bemærkninger til forslaget

Ad 1

Kemikalieområdet er på mange måder ukendt land både for borgere og myndigheder. Der findes ingen eksakte opgørelser over antallet af industrielt fremstillede kemikalier, hverken i EU eller i Danmark. Det er helt afgørende, at der arbejdes for, at området bliver mere gennemskueligt, og at de sundhedsskadelige effekter af brugen af kemikalier kommer frem i lyset. I dette arbejde spiller EU en afgørende rolle, fordi den danske kemikalielovgivning i meget vid udstrækning er underlagt EU's regler. Det er derfor helt afgørende, at Danmark prioriterer kemikalieområdet meget højt og skaber en klar, skarp og konsekvent national profil i EU-sammenhæng:

Der er en betydelig mangel på viden om effekterne af de mange kemiske stoffer, som man møder i hverdagen. Som status er i dag, er det kun stoffer, som er markedsført efter 1981, der er undersøgt for miljø- og sundhedsskadelige effekter. Eksisterende stoffer markedsført før 1981 er ikke omfattet af et systematisk undersøgelsessystem. Der er således godt 100.000 kemikalier, som kan markedsføres frit, og hvor man ikke kender noget til eventuelt sundhedsskadelige effekter. Dette bør der naturligvis rettes op på hurtigst muligt.

Socialdemokratiet opfordrer således regeringen til at arbejde for, at der for alle kemiske stoffer – såvel nye som gamle – skal foreligge oplysninger om farlighed inden for 5 år. Hvis dette ikke er tilfældet, skal stoffet ikke kunne markedsføres. Det må være producenterens ansvar at sørge for, at sådanne oplysninger foreligger.

Ad 2

Hvis myndighederne i dag ønsker at indføre begrænsninger i markedsføringen af et uønsket stof, som mistænkes for at være farligt, er dette noget nær en umulig opgave. I EU-lovgivningen stilles der krav om meget omfattende videnskabelige beviser for sundheds- og miljømæssige risici, før markedsføringsbegrænsninger kan indføres. Fremskaffelse af disse beviser er en tung og meget langsommelig proces, og der

er således en betydelig risiko for, at farlige stoffer kan få lov at gøre stor skade, inden denne proces er tilendebragt. Det er helt afgørende for Socialdemokratiet, at myndighederne får en langt bedre adgang til hurtig og konsekvent at sætte begrænsninger for markedsføringen af et stof, der mistænkes for at være farligt. Ligesom det overordnet er vigtigt, at der hurtigt skabes et langt større overblik over de forskellige stoffers farlighed, end der findes i dag.

Hvis forsigtighedsprincippet skal efterleves, nytter det ikke at skulle vente på detaljerede risikovurderinger af alle de farlige stoffer, før der sættes ind med anvendelsesbegrænsninger, herunder eventuelle forbud. Man ved i mange tilfælde på trods af de manglende risikovurderinger, at man har at gøre med stoffer, som er kræftfremkaldende, svært nedbrydelige, bioakkumulerende, fosterbeskadigende, allergifremkaldende, farlige for vandmiljøet, hormonforstyrrende osv.

Der findes i dag computerprogrammer, som med stor sikkerhed kan fastslå, om et stof er farligt. Disse beregninger er dog, som det ser ud i dag, ikke anerkendte i EU i forhold til at opstille forbud eller begrænsninger i anvendelsen. Danmark skal i EU-regi arbejde aktivt for, at computerberegningerne bliver anerkendt som »bevismateriale«. En anden hensigt med Socialdemokratiets forslag om øget anvendelse af computerberegninger er, at antallet af dyreforsøg hermed kan begrænses til et minimum.

Miljøstyrelsen har offentliggjort såkaldte vejledende fareklassificeringer på 20.624 kemiske stoffer baseret på computervurderinger af de omkring 47.000 entydige stoffer på EINECS-listen.

Af de 20.624 stoffer skal 9.538 klassificeres som »akut dødelig ved indtagelse«, 9.668 som »allergifremkaldende ved hudkontakt«, 1.678 som »skader arveanlæggene«, 642 som »kræftfremkaldende« og 8.730 som »farlige i vandmiljøet«.

Det er tankevækkende, at næsten halvdelen af de stoffer, som Miljøstyrelsen således har kunnet regne på, kommer ud med én eller flere farlige egenskaber.

Samtidig kan tilføjes, at den systematiske vurdering af nye stoffer efter 1981 har afsløret, at omkring 70 pct. af stofferne skal klassificeres som farlige.

Resultaterne fra Miljøstyrelsens QSAR-vurderinger og kendsgerningerne fra den nævnte vurdering af nye stoffer taler sit eget tydelige sprog: Det vil være helt uforsvarligt både over for miljøet og menneskets fortsatte sundhed at køre videre med de traditionelle risikovurderinger, hvor man skal vide alt om stofferne, før der gøres noget. Der findes så mange tusinde farlige kemiske stoffer, at vi har pligt til at bruge forsigtighedsprincippet til at få dem ud af markedet hurtigst muligt. De farligste først efter en målrettet tidsplan.

Det er på denne baggrund, at Socialdemokratiet opfordrer regeringen til at presse på for anerkendelse af computerberegninger i vurderingen af et stofs farlighed.

Ad 3

Hver dag påvirkes menneskers sundhedstilstand i større eller mindre grad af det miljø, der omgiver os. Dette er ikke en påvirkning, som man selv vælger, og i mange tilfælde kan man heller ikke selv som borger stille ret meget op over for den. Der er dog trods alt en række tilfælde, hvor det er muligt selv at træffe nogle valg og fravalg, som mindsker de negative miljøpå-

virkninger. Men det kræver, at man er ordentligt klædt på til at tage stilling til, hvilke påvirkninger man vil acceptere at udsætte sig selv for. Informationsindsatsen er således meget central. Det er dog samtidig afgørende, at denne informationsindsats tilrettelægges, så vejen til de nødvendige oplysninger er gennemskuelig, let at gå til og uafhængig af erhvervsinteresser.

Det er således vigtigt at sikre, at alle borgere får mulighed for at sige fra over for produkter, som indeholder farlige stoffer, ligesom alle borgere skal have mulighed for at vælge produkter til, som er miljø- og sundhedsmæssigt forsvarlige. Socialdemokratiet foreslår derfor en styrket informationsindsats i relation til miljømærkerne. Det er ganske enkelt ikke acceptabelt, at forbrugerne kan købe et produkt i den tro, at det er særlig miljøvenligt, og samtidig risikere, at produktet indeholder stoffer, der er skadelige for sundheden.

Herudover skal produkter, som indeholder stoffer optegnet på Miljøstyrelsens liste over uønskede stoffer derfor mærkes med en advarsel påtegning, hvoraf det fremgår, hvilken sundhedsskadelig effekt, produktet risikerer at have (i lighed med mærkningen af cigaretter).

Mærkningsindsatsen skal ses som en midlertidig foranstaltning, indtil de uønskede stoffer er endeligt udfasede.

Skriftlig fremsættelse

Nicolai Wammen (S):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om klassificering og udfasning af og forbud mod farlige stoffer samt om styrkelse af informationsindsatsen.

(Beslutningsforslag nr. B 155).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.